

Angiveri.

For noen år siden ble to lensmenn brutalt skutt ned under utøvelsen av sin embetsgjerning. Morderne var på frifot noen hektiske uker — jaget av hele det norske politivesen. Sivildbefolkningen deltok i jakten på alle måter — selvfølgelig. De ga alle opplysninger som de mente kunde ha interesse, og pustet lettet da morderne var fanget. Intet normalt menneske reiste noen innvending mot at enhver sivilperson gjorde hva han kunde for å hjelpe politiet med å komme morderne til livs.

I år ble en politimann myrdet og tre andre såret som følge av et bestialsk bakholdsattentat. Heller ikke de hadde gjort annet enn sin embetsmessige plikt, ytet sitt bidrag til opprettholdelse av ro og orden i en skjebnesvanger farlig tid. To av gjerningsmennene er framleis på frifot, og politiet har bedt om publikums hjelp til å få tak i dem. Men hva opplever vi? Jo, at mennesker som vi alltid har betraktet som anstendige og hederlige, for ikke å si rettsbevisste, — i hellig indignasjon forsikrer at de aldri i verden vilde opplate sin munn om de visste hvor bandittene befant seg. Spør man dem hvorfor, så kommer svaret, enda mer indignert: Puh, jeg er da ikke angiver.

Selve ordet nevnes med den mest utsøkte forakt. Hvilket er riktig. Angiveri har alltid for enhver rettenkende nordmann stått som inkarnasjonen av lumpenhet og usselhet — hvilket det også er. Og slik bør vi også for framtiden betrakte det.

Men desto farligere er det når de gjengse begreper om angiveri som en følge av vår opprevne tid blir forkvaklet. Enkelte kretser innen vårt folk har nemlig — med god psykologi — spekulert i nordmannens medfødte forakt for alt som angiveri heter — og konstruert opp en hittil ukjent definisjon av begrepet. Hensikten er klar: de vil i ly av godtfolks renslighetssans danne en opinion som gir dem «moralsk rett» til å dekke over og hjelpe fram alskens uhumskhet og svineri som i høy grad rammer deres hederlige medmenne-

Når man derfor no til dags hører ordet angiveri slengt ut i hytt og vær, bør man ikke akseptere det uten å ha gjort seg opp en hederlig og samfunnsbevisst mening om hva det egentlig er. Og da skal man huske på én ting: Det har aldri vært skikk her til lands å snakke om angiveri uten når det dreier seg om å *angi sine kamerater*. Altså: hvis et medlem av en tyvebande går bort og anmelder resten av «gjengen» — da er saken klar. Men om en tilfeldig mann på gaten får øye på gjengen i virksomhet, og straks varsler politiet — da er det en ting som aldri har hatt noe med angiveri å gjøre. Det har tvert om vært simpel samfunnsplikt.

Men så finner enkelte amoralske individer det opportunt å slenge inn stikkordet *politisk*. Og det skal straks være ikke bare en unnskyldning — men til og med et påbud, om å stille seg på tvers av hele samfunnets rettsordning, om å medvirke til å fremme svindel og vilkårlighet. Selv mennesker som i bunn og grunn er hederlighetselste, svelger glatt og umistenksomt det argument at bakholdsmordet i Henrik Ibsens gate var et *politisk* mord, og at det derfor kan unnskyldes. Men har de samme mennesker et øyeblikk tenkt over hvilke tilstander vi gikk i møte dersom bomber under kontorpulten og skudd i nakken på intet anende medmennesker skulde bli autoriserte hjelpemidler i det daglige liv? Kunne det bli annet enn kaos, i løpet av meget kort tid? Tror noen et øyeblikk at den norske befolkning — eller for den saks skyld den engelske eller sovjet-russiske, vilde få bedre livsvilkår under like forhold?

Det burde være en enkel sak å slå fast at det samfunn hvor enkeltpersonen tar saken i egen hånd og berøver medmennesker livet for 50 kroner stykket — det samfunn har dømt seg selv. Det bør være like klart at den mann som hjelper øvrigheten til å få den slags banditter under lås og slå — han har aldri tangert begrepet angiver. Han gjør seg tvert om til kamerat med dem hvis han *unnlater* å gi de opplysninger han måtte sitte inne med.

Vi skal ta et annet eksempel — som vi har meget sterk grunn til å tro har passert i Oslo i disse dager. En mann forsøkte å få byttet til seg sigaretter mot brødkort, og opplyste i den forbindelse at han på illegitim måte skaffet seg ekstra brødkort gjennom «en forbindelse». Da bytteforslaget ble avvist med forakt, lød neste replikk: — Ja du er vel

ikke så lumpen at du *angir* dette her?

En annen mann var utsatt for noe liknende, da han rent tilfeldigvis ble vitne til at en gårdbruker avgjorde en liten svarthandel. Du er vel ikke angiver?

Disse eksemplene er typiske for begrepsforvirringen. Det skulde være *angiveri* hvis man medvirket til å stoppe rasjoneringsvindel — å sørge for at ikke hederlige mennesker — særlig de som har dårligst råd — får sine tilmålte rasjoner svindlet vekk av samfunnsskadelig pakk. Jo da, det vilde også være *politisk*, og dermed lumpent — å prøve å hindre at enkelte levde høyt på andre nordmenns bekostning.

Skulde det ikke gå an å bli enig om at den slags er tull? Hvis mannen med de mange brødkort gikk bort og anmeldte den forbindelsen som skaffet ham ekstrakortene, da var det angiveri. Hvis svarthandleren som kjøpte ulovlig av bonden, anmeldte denne, da var det også angiveri. Og dermed i og for seg lumpent, fordi det gamle ordtak om ærlighet mellom kjeltringer framleis har en viss gyldighet.

Men å sette et foraktsens stempel på en hederlig tredjemann om han i denne forbindelse gjorde slutt på svindelen, det hører ingen steds hjemme. Det er no som før en plikt — mot seg selv og sine medmennesker.

Og den som brøler angiver i den forbindelse, har minst av alle rett til å påberope seg anstendighet og real, norsk tankegang. Han er enten en egoistisk svindler, eller en asosial framtoning som ikke er meningsberettiget i et ordnet samfunn.